

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasi slovenske kmečko - delavske politike

Za konzorcij: izdajatelj in urednik Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14
Štev. čekovnega računa 16.782. Tisk Delniške tiskarne d. d. (Predstavnik F. Pintar)

Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 40 din, polletno 20 din, četrtletno 10 din
Za kmete in delavce naročnina letno 32 din, polletno 16 din, četrtletno 8 din.

Stev. 9

Ljubljana, dne 18. aprila 1940

Leto III.

Včasih doleti gospodarja strašna nesreča: pogori mu hiša. Vzrok nesreče je lahko malomarnost in neprevidnost, slab dimnik ali celo zločinska roka. Zgodi se tudi, da je gospodar iz nespametne pohlepnosti posekal čviste orehe, ki so doslej hišo varovali ognja iz sosesčine, odkoder je v usodne trenutku rdeči petelin skočil na njegovo nezavarovano streho. Pa naj bo vzrok kakršen koli, nesreča je strašna in gospodar je z družino vred ves trd. Toda življenje ne dovoli, da bi se udajal obupu in objokovanju svoje nesreče. Življenje mu veli brez usmiljenja in sočutja: Postavi nov dom!

Ko se gospodar le nekoliko ovede, stori kar mu narekuje življenje. Z družino in sočutnimi sosedi vred jame razkopavati pogorišče in pripravljati gradivo za nov dom. Pri tem misli, kaj in kako bo napravil boljše, kaj in kako trdnjše in kako bo novi dom zavaroval pred nesrečo, ki bi se je bil s previdnostjo lahko že prvič ubranil. Z združenimi močmi in trdim delom je slednjič novi dom pod streho, družina se vseli vanj ter živi udobneje in presteje. S tem pa pridobi tudi več moči in breme, ki je nastalo z dolgom, se od leta do leta lajša. Zgodi se, kar po tako strašnem udarcu nesreče ni nihče pričakoval: težave so premagane, rane zaceljene in mlademu gospodarju se obeta lepše življenje.

Kmečko-delavska politika

Pod tem skupnim naslovom bo «Slovenska zemlja» odslej objavljala sestavke, ki se ji zde tolmačenje ali dopolnilo programa slovenske kmečko-delavske stranke. Prosim vse bralce, naj te sestavke posebno pazljivo prebirajo ter nam o njih sporočajo svoje mnenje in svoje misli.

UREDNIŠTVO.

I.

Osnove kmetsko-delavske demokracije

Politika je urejevanje razmerja posameznika do organiziranih človeških združb in urejevanje razmerja takih političnih združb med seboj.

Urejevanje razmerja se izvršuje po nekem načelu, oziroma po neki politični miselnosti. To načelo ali politično miselnost uveljavlja vselej tisti del naroda, ki je izvir in nosilec politične moči njegove vrhovne družbene organizacije, to je države in hkrati branilec te organizacije (države).

V plemiški državi so bili plemiči (knezi, grofje, baroni) poglavitni plačevalci davkov, skrbniki državnega reda in branilci države zoper zunanje sovražnike. Zato je bil v plemiški državi ves družbeni red tak, da je služil plemičem, drugim stanovom pa le kolikor je bilo neobhodno potrebno in hkrati plemičem v korist. Zato je bilo plemstvo državni stan in nosilec vodilne politične misli, ki je imela svojo osnovo v življenjskih pogojih plemstva. Tako se je uveljavilo družabno načelo, da je pravi državljani in človek zgolj plemič.

Ko so se časi spremenili ter so se premaknili bremena, ki so jih izprva nosili največ plemiči, na meščanske stanovalce, je meščanstvo zahtevalo politične in človeške pravice ter slednjič postalo državni stan in nosilec nove politične misli, ki je vzniknila iz življenjskih potreb in koristi meščanstva.

Omenili smo tu le poslednja dva vrhova v političnem razvoju družbe in se ne oziramo na boje, ki so divjali v dobi vmes.

Danes so tehnični napredek, gostejša naseljenost in omika, življenjske razmere slov. naroda tako spremenile, da sta postala najvažnejši državni stan kmet in delavec. Najštevilnejša sta, največ davkov plačujeta in v silo dajeta največ krvi za obrambo države. Zato zahtevata to pravico, da ju družba prizna kot državni stan ter hočeta postati nosilca tiste politične misli, ki bo imela

svoj izvir v življenjskih potrebah kmeta in delavca. Postati hočeta po svojih predstavnikih izvrševalca politične oblasti se zavedata, da sta zakonita dediča in naslednika političnega meščanstva. Niti v plemiški državi niso bili vsi plemiči izvrševalci politične oblasti. Izvrševalci so mogli biti le nekateri. Še manjše je bilo število izvrševalcev politične oblasti proti nosilec politične misli v meščanski državi. Zato je bilo treba v obeh primerih izvrševalce oblasti posebej določati. To določanje se je izvrševalo ali z voljo enega samega oziroma voljo male skupine, ali z volitvijo. Tako sta nastali dve politični obliki: avtokratična (samovladarska) in demokratična (vlada ljudstva). Tudi plemiška država je bila lahko demokratična, razlika med tem, kakor besedo sedaj razumemo, je bila zgolj ta, da so bili državno ljudstvo samo plemiči.

Kmet in delavec se moreta kot nosilca politične misli in usmerjevalca politične volje odločiti seveda samo za demokratično obliko političnega življenja. V demokratični državi so izvrševalci politične oblasti in volje naroda izvoljeni. Že s tem, da državljani izvoli nekoga, ki mu zaupa in od kogar pričakuje, da bo vestno in nesebično izvrševal politično oblast po volji in v korist naroda, pa izpričuje že vero v dobro naravo človeštva. Zaradi te vere gleda državljani demokratične države sočloveka drugače kakor samosilnik, ki misli o ljudeh vedno le najslabše in jih zato nenehoma strahuje.

Osnova prave demokracije je torej človečnost. Človečnost je bila že temeljna osnova plemiških demokracij, in vsi vemo, da se je tudi meščanska demokracija rodila iz človečnosti nauka velikega misleca (Rousseau). Da se te demokracije niso mogle naprej razvijati in da je danes meščanska demokracija v zagati brez izhoda, je krivo to, da njih človečnostna miselnost ni bila nikoli splošna, temveč vedno

omejena le na lasten razred. Z uveljavljanjem kmečko-delavske demokracije pa se načelo človečnosti misli dejansko razširi na vse ljudi, kajti za kmetom in delavcem ni pri nas nobenega stanu več.

Poudarjamo torej, da je osnova kmečko-delavske demokracije splošna človečnostna misel, iz katere izvirajo: prvič vera v dobro naravo bistva človeka,

drugič spoštovanje, ljubezen in pravičnost do sočloveka,

tretjič volja, pogum in požrtvovalnost za nesebično delo v korist skupnosti in četrtič odgovornost do posameznika in skupnosti.

Brez teh osnov se je meščanska demokracija izmaličila v fašizem, imperalizem in goli materializem in brez njih bi tudi kmečko-delavska demokracija postala v najkrajšem času le diktatura proletarijata, ki bi se v bistvu nič ne ločila od diktature politično prepadačnega meščanstva.

Brez teh osnov ni napredka človeštva in brez njih se tudi ne bo mogla uveljaviti nobena politična miselnost, ki bo kdaj kasneje zamenjala kmečko-delavsko demokracijo.

Te osnove pa v programu demokracije kmečko-delavske stranke niso zgolj okrasek kakor pri meščanskih strankah na verski osnovi, temveč so stržen njenega političnega programa od prve do zadnje besede. Zato je v demokratični kmečko-delavski državi človek začetek in namen vse politike. A človek je sleherni državljani in človeške pravice niso pridržane samo lastnim strankarjem. V demokratični kmečko-delavski državi prejema vsak državljani plačilo po vrednosti svojega dela. Nihče ne uživa izjemnih in posebnih pravic, vsak pa mora v slehernem primeru uživati iste in enake človeške pravice, kakor jih zahtevata zase kmet in delavec. Zaradi teh osnov se kmečko-delavska stranka tako bistveno razlikuje od vseh drugih strank, da se ne more z nobeno družiti in nobeni na ljubo od svojega programa in svojih zahtev kaj popustiti.

J. R.

Hrvati in samostojni demokrati

Jutro z dne 17. t. m. poroča o razmerju med HSS in samostojnimi demokrati naslednje:

Odkar je na Hrvaškem proglašeno načelo, da mora vsak pravi Hrvat biti organiziran v Hrvatski seljački stranki (HSS), se nahajajo samostojni demokrati kot sestavni del Kmetsko demokratske koalicije v delikatnem položaju. Samostojna demokratska stranka (SDS) je prej stala programsko strogo na stališču narodnega edinstva in je združevala v svojih vrstah Srbe. Hrvate in Slovence jugoslovenskega mišljenja. Odkar je to svoje načelno stališče formalno opustila, je naravno izgubila svoj pomen kot vsenarodna politična organizacija. Vendar ji je ostalo iz prejšnje dobe poleg Srbov v banovini Hrvatski, na katero je njeno delovanje v glavnem omejeno, tudi nekaj Hrvatov.

Že dolgo izvestno časopisje v Zagrebu zavzema stališče, da se mora SDS umakniti povsem na srbski teren. Dejansko je ona v KDK priznana le kot predstavnik Srbov v banovini Hrvatski. Sedaj je beležiti tudi nekaj oficijelnih izjav, ki podčrtujejo to gledanje hrvatskega narodnega vodstva. Na konferenci HSS v Karlovcu se je znani prvak HSS poslanec dr. Banković iz-

Vidimo, da vojna požira nevtralece. Preden jih požre pa lete na uboge nevtralece od obeh strani očitki kršenja nevtralnosti v korist nasprotnika. V tej vojni so nevtraleci res siromaki, še celo večji kakor države, ki se vojskujejo; kajti le-te so druga zoper drugo zavarovane s ugrabami in se celo kakor po nekem skrivnem sporazumu ne napadajo medtem ko dobi ubogi nevtralec čez noč v hišo tuje gospodarje, ki se polaste njegovega živeža in imetja.

Namesto strahu, ki marsikoga ob takih dogodkih ohromi, je boljše malo premiselka. Na očitke o kršenju nevtralnosti in na grožnje je treba pouda-

javit sicer za sodelovanje s SDS, toda poudaril je, da «se mora ta stranka zavedati, da je stranka prečanskih Srbov in da v njej ni mesta za nobenega Hrvata.»

Neutrlnost

riti, da nevtraleci niso začeli vojne in da zato nobena izmed vojskujočih se držav nima pravice od njih zahtevati pomoči. Na drugi strani pa je treba na glas povedati, da večina nevtralnih držav ne veže nobena pogodba k večni nevtralnosti. Tudi nevtrlnost naše države je prostovoljna in opustimo jo lahko kadarkoli se nam zdi. O tem odločamo samo mi, čeravno nas lahko dogodki prisilijo k opustitvi nevtralnosti.

Izkušnja pa je pokazala, da v današnjih razmerah ni koristno za državo, če pusti, da jo dogodki nepripravljeno prisilijo k opustitvi nevtralnosti. Zato nevtrlna država na grožnje tega ali onega odgovori lahko tudi z obrambno zvezo z nasprotnikom. Seveda, ne z zaveznikom, ki se na vojno pomoč šele pripravlja, temveč z zaveznikom, ki je že pripravljen in ki bo njegova pomoč res kaj vredna. Mogoče najde ta ali ona država kmalu tako priliko in zato bi bi-

lo prav, če bi vojskujoče se države nepravične grožnje nevtralcem rajši modro zamolčale in bile vesele, da nevtraleci sami ne silijo v vojno. Niso vsi nevtraleci enaki in če se je ta ali oni pohlevno udal, ne misli zato drugi svoje svobode nič manj junaško in krvavo braniti kakor jo je doslej še vselej, k

Somišljeniki!

Podpirajte in širite svoj lastni tisk!

Prispevajte

za tiskovni sklad!

Kreutzer Pavel:

Mešetarji...

Slovenski narod čuti, kako pomembni so dogodki sedanje dobe za njegov obstoj in čuti potrebo pravilno začrtane politične poti. Pot, ki je zanj edino prava, mu je pokazala »Slovenska zemlja« in ta pot je slovenska kmečko-delavska demokracija. Vse meščanske demokracije so zdaj s svojimi ideologijami zašle v zagato, to je ali v materialistični kapitalizem ali diktaturo. V enaki zagati pa tiče od začetka že tudi tiste nove politične ideologije, ki niso zgrajene na zgolj materialističnem pojmovanju politike.

Naš nauk o kmečko-delavski demokraciji pa je postavljen na temelji, brez katerega se sploh ne more prave demokracije začeti — to je na temelji človečnosti misli. Začetek in namen politike je slovenska narodna skupnost, v kateri so zagotovljene posameznikom enake človeške pravice in dolžnosti. Zato imamo politični program, ki je tako enoten in trden, da ga ni mogoče izvijati in kriviti in mu tudi ne more nihče nič dodati, kar bi po zamisli in namenu ne zraslo iz programa samega. Današnja doba je velik prelom v politični zgodovini slovenskega naroda, ki mora imeti v hudi zmedbi trdno oporo.

»Slovenska zemlja« mu je dala pravo oporo s političnim programom kmečko-delavske demokracije in narod se zato zbira okrog »Slovenske zemlje«. Razume pravo misel, čuti pravo voljo in prizna plemenit namen. Zato slovenska kmečko-delavska stranka raste.

So pa ljudje, ki bi narodovo iskanje prave politične poti po starem vzorcu meščanskih strank radi izkoristili. Nimajo programa, oziroma menijo, da je pest nabranih agitatorskih gesel že program in žele si, da bi jih vzgorn ljudske politične volje dvignil na vrh. Tem ljudem se mudi, neznansko mudi, ker menda na tihem čutijo, da bo doba politične konjunktore, to se pravi čas, ko bo med slovenskim kmečko-delavskim ljudstvom še kaj političnih slepcev, kmalu minil. »Slovenska zemlja« ljudstvu prehitro odpira oči. Samo njim samim je politična slepota ostala. Zato ne razumejo besed, ki smo jih v »Slovenski zemlji« že večkrat zapisali in še zmerom prihajajo k nam, da bi našemu programu kaj tujega prikrpali — nas odvrnili od pravega dela ali pa lonček s svojim političnim močnikom k našemu ognju pristavili.

Naše politično gibanje se je že nekaj takih vsiljencev otreslo in se bo seveda

tudi teh, ki se nam zdaj z enako sebičnimi nameni približujejo ter nam v vabljenih barvah slikajo koristi njih »sodelovanja«.

Omenjajo nam zasebni, denarno dobro podprti meščanski list, ki ga baje lahko dobimo kot jadro za politično ladijo, naštevajo nam število politične armade, ki jo lahko pridobimo, če malo odnehamo od svoje prehude načelnosti itd.

Tem mešetarjem povemo kratko in jasno: Vemo, s kakšnimi nameni prihajate in vemo, da vaše politično »delovanje« slovenskemu kmečko-delavskemu narodu ne bo nikoli nič koristilo. Ker niti niste sposobni razumeti prave politike, se še celo ne moremo muditi s tem, da bi vas poučevali in prepričevali. Osem števk »Slovenske zemlje« je tisočem odprlo oči, samo vam ne. Torej je škoda, da se trudite in nas motite. Pojdite tje, kamor vas srce vleče in kamor spadate: k prepadačim meščanskim strankam. Saj imate tam tudi izbiro na dve ali tri strani. Nam zadostuje naša »Slovenska zemlja« in legitimacija, ki nam jo od dne do dne bolj vneto podpisuje slovensko kmečko-delavsko ljudstvo.

Zato vas prosim, vztrajajte in ne zapustite tega ljudstva ter delajte zanj, da nam kdaj lepša zarja prisije in da pride mo do svojih človeških pravic.

Kmetica iz mariborske okolice.

Odgovor uredništva: Pri branju vašega pisma smo pozabili zasmehovanja nekaterih, ki nam pravijo: čemu se pelate za kmeta in delavca, saj ne boste nikoli nič dosegli, v drugih strankah bi vas z veseljem sprejeli in nagradili. Zato se vam v imenu vseh sotrudnikov lepo zahvaljujemo za vaše vzpodbudne besede in vas prosimo, da na začetki poti tudi vztrajate.

Dopisi

Iz Poljanske doline

Naša dolina je skoraj popolnoma odrezana od sveta. Z njim jo vežejo le slabe ceste, ki so bile zgrajene še pred vojno. Po vojni se niso popravljale; le nekaj ovinkov in klancev se je popravilo, oziroma prestavilo, toda tako nepremišljeno, da nima od teh popravil nihče nobenih koristi. Če že ni na razpolago večjih denarnih sredstev, naj se vsako leto popravi vsaj nekaj klancev in nekatere ovinke skrajša, da bomo ceste lahko s pridom tudi uporabljali. Posebno pa nam je še potreben vodovod, katerega nam že dolgo obetajo in je skrajni čas, da obljube tudi izpolnijo!

Kmečki in delavski otroci morajo biti večkrat brez pouka, ker primanjkuje naših šolah učiteljev. Ne vemo, zakaj jih ni, in še ti ki pridejo, želijo čim prej od nas. Ker vemo, da je v Sloveniji še dovolj učiteljev — nekateri so še nezaposleni — naj nam jih oblast da, da ne bo naša izobrazba želina mladina brez šolskega pouka. Ni prav, da je po nekaterih krajih preveč učiteljev, drugod jih pa primanjkuje. Saj plačujemo vsi davke in imamo zato pravico zahtevati, da bo v naših šolah, ki jih s težavo vzdržujemo, vedno pouk!

Velika nadloga za Poljansko dolino je, da nima zdravnik in lekarne, ki sta oddaljena od nas štiri ure. Nekdaj smo imeli v Predgradu zdravnik in lekarno, zato tudi zdaj zahtevamo, da se nam da zdravnik in lekarno. Danes moramo drago plačevati zdravniku potne stroške, ki bi potem odpadli, pa tudi po zdravlila nam ne bi bilo treba hoditi v Črnomelj. Za ljudsko zdravje je treba skrbeti bolj kot dozdej, zlasti za našo dolino, ki je revna in vedno zapostavljena.

Razmere, v katerih živimo, so žalostne. Kridva ni na naši strani, zato upravičeno zahtevamo, da nam odločujoči činitelji dajo to, kar nam pripada.

Josip Veber.

Iz Cerklj pri Kranju

Tudi pri nas je marsikaj novega. Že nekaj let delajo vodovod, toda v besedah, čeprav zanj že pet let plačujemo. Delali ga bodo od Zg. Brnika proti Cerkljam in ne narobe, kar bi bilo gotovo bolj pametno in tudi cenejše. V cerkvi bomo dobili nove orgle, katerim nismo nasprotniki. Vendar je mnenje ljudstva, da so stare orgle za naše cerkvene pevce dobre.

Društveno življenje pri nas tudi ni na višku. Tamburaško društvo se je razbilo zaradi neljubih dogodkov, ki krščanskim ljudem ne morejo biti v čast. Obsoditi moramo tudi razne ponočne sestanke okrog domov namesto v domovih. Ti sestanki so morali prenehati, ker se že kažejo njihovi nasledki. Ne novost, temveč stara resnica je, da razni naši Tončki vsako neumnost in nesrečo, ki se primeri nasprotniku brž objavijo v »Gorenjcu«, ki ima za take stvari vedno odprte predale. Zato pravimo: pometite smeti najprej pred lastnim pragom! Toliko danes o osebnih stvareh, drugič pa kaj drugih novic.

Somišljenike

prosimo, da nam nakažejo naročnino. Stroški so veliki in predpogoj rednega izhajanja lista je redno plačevanje naročnine. Ne odlašajte in nakažite še danes!

Naš narodni program...

Prvo, kar je treba urediti, je naše kmetijstvo.

Prva potreba kmetijstva je zemlja. Ustvariti je treba nekako temeljno kmetijo. To bi bila kmetija, katere površina znaša od 7—30 ha; take kmetije naj bi bile zaščitene; zanje naj se uvede v svrhu njih zaščite in trajnega obstoja posebno kmetijsko pravo; kmetije manjše kot 7 ha naj ne bodo zaščitene, ravno tako kmetije večje kot trideset ha za presežek nad 30 ha; vsaka kmetija nad 50 ha naj pade na presežek pod agrarno reformo; kdor ni kmet, ne sme imeti več kot 4 ha, kar ima več, pade pod agrarno reformo. Druga potreba kmetijstva je obratni kapital. Kmetom je treba preskrbeti cenena posojila. Tu veliko lahko pomagajo kmetijske hranilnice in posojilnice; tudi država jim mora nuditi isto. Treba je uvesti, odnosno ozdraviti zadružništvo, posebno, kar zadeva uporabo strojev, mlekarstvo, zadružništvo, zadruga za nabavo in prodajo itd.; zadružništvo je treba iztrgati iz vseh političnih strank, in sicer vseh, ter ga urediti in usmeriti na to, da bo vse kmetom služilo, da zadružništvo podpiralo vse kmete. Kmetom je treba tudi strokovne in stanovske zavesti.

Tretja potreba kmetijstva je trg. Treba ga je urediti — slovenskega notranjega, jugoslovanskega notranjega in svetovnega zunanjega tako, da jih ne bo nihče izkoriščal, ne kmetov ne kupcev. Tu se je koristno ozrti na hrvaško »Gospodarsko Slogo«.

Drugo, kar je treba urediti, je naše podjetništvo (industrija, obrt, trgovina, gostinstvo).

Tudi tu so potrebne tri stvari: kapital, surovine, trg. Kapital mora v do-

mače roke; dá naj se mu primerna svoboda; da bi pa narod izrabljali in si ga zaslužili, naj se mu onemogoči; preveliki dobički naj se onemogočijo; bo naj v službi naroda, po drugi strani pa naj ima primerno svobodo za razvoj. Treba si je brezpogojno zagotoviti surovine in poiskati trgov.

Tretje, kar je treba urediti, je delavstvo.

Kmetijstvo kot prvi temelj in podjetništvo kot drugi temelj države potrebuje še tretji temelj — delavstvo. Delavstvo naj bo enakovredno prvima dvema, kar mu je treba brezpogojno zagotoviti. Zagotovi naj se mu dobra socialna zaščita in primerna samostojnost ter človeka vredno življenje, potem ne bo šlo v nobene skrajnosti.

Četrta stvar, ki naj se uredi, je slovenska duša.

Izobrazba naj bo taka, da bo iz civiliziranih neotesancev naredila kulturne ljudi. Potrebna je zato tudi duhovna preroditev. Vse to pa bo naredilo iz lumpov poštenjake in bo dvignilo slovensko narodno zavest, katero je treba prebuditi in ji izmiti vse strankarske madeže.

Peta stvar: Prostor.

Slovenci spadamo samo v Jugoslavijo, kjer pa si moramo priboriti trško politično svobodo, ki nam kot narodu, ki je Jugoslavijo soustvaril, gre.

Naši izseljenci naj postanejo naš živ del; novo izseljevanje pa moramo voditi smotrno in temu vprašanju posvetiti večjo skrb, da nam naš človek v tujini ne bo prepadel niti narodno, niti gospodarsko. Bobnar Janez.

Kaj nam pišejo...

Dragi gospod urednik! Ker sem bil dopisnik »Slovenske zemlje« že ob začetku izhajanja in ker vas tudi osebno poznam od sestanka v Celju in ker se že dolgo udejstvujem v organizaciji slovenskih kmetov in delavcev, se tudi sedaj oglašam, da še naprej sodelujem z ostalimi našimi somišljeniki, kolikor mi bo to mogoče. Nov volilni zakon je že od vlade sprejet, to je velikega pomena. Sedaj potrebujemo še zakone o svobodi tiska, zborovanja in združevanja, ali bomo tudi te zakone v kratkem dobili? Pa še nekaj potrebujemo somišljeniki slovenske kmečko-delavske stranke: knjigo, ki bi nas politično iz-

obraževala in nas kmete, delavce in obrtnike poučila o vsem, kar mora vedeti vsak državljan, ki hoče v politiki res aktivno sodelovati.

»Slovensko zemljo« sem opazil pri drugih naših somišljenikih, katerih naslove sem vam že pred leti jaz poslal. Meni je seveda niste mogli poslati, ker niste imeli mojega novega naslova. Le pošljite mi jo, pa čekovno položnico tudi, da vam takoj nakažem naročnino. Kupiti si moram nalivno pero, da bom vsakemu, ki bo dobil položnico, lahko takoj napisal vse potrebno; saj veste, da kmet nima vedno črnila in peresa pri roki. Treba bo tudi obnoviti že ob-

stoječa občinska in krajevna zaupništva, da bomo vedeli, kdo je še naš in kdo je med tem časom, odkar nismo imeli svojega lista, odpadel. Pripominjam vam, da sem v preteklih letih zaradi svoje politične doslednosti veliko pretrpel, nisem se pa nikoli uklonil in se ne bom. Pozdravlja vas vaš

T. C. iz mariborske okolice.

Odgovor uredništva: Na pravi poti ste in za nas je zadoščenje, ko vidimo, kako še povsod čvrsto klije seme, ki ga je vsejala pred petimi leti prva »Slovenska zemlja«. Političnega nauka kmečko-delavske demokracije ni mogoče udušiti, ker je kmečko-delavska demokracija edina voditeljica iz današnjih zmešnjav. To se čuti povsod in zato bodite prepričani — tudi svoboda tiska, zborovanja in svobodne besede še dobimo. Program in seznam odbora smo vam poslali. Vaše želje in potrebe razumemo, nimamo pa še toliko sredstev, da bi že kar takoj izdali svoj politični katekizem in knjigo o kmečko-delavski politiki. Z današnjo številko pa smo že začeli objavljati poglavja iz te knjige. rosimo vas, da pohitite z organizacijo in oglasite se kaj kmalu.

Z največjim zanimanjem čitam vašo in našo »Slovensko zemljo«, katero po prečitani dam naprej, da jo še drugi bero. Zelo me veseli, da se tudi naši politični nasprotniki, ki jim dam list brati, zelo pohvalno izražajo o njem, posebno kar zadeva gospodarske vesti in našega zavzemanja za pravo vseslovanstvo. Gospod urednik, vztrajajte na pravi poti za doseg popolne demokracije slovenskega delovnega ljudstva ter vedite, da imate v tem boju za seboj večino nas slovenske mladine, ki z budnim očesom spremlja dogodke po svetu. H koncu vas prav iskreno pozdravljam, kakor tudi vse sotrudnike naše »Slovenske zemlje«.

R. P., Nemška Loka.

Odgovor uredništva: Prisrčna hvala za priznanje in pozdrave. Vedite pa, da po našem mišljenju »Slovenska zemlja« med slovenskim narodom nima in ne more imeti resnih političnih nasprotnikov, ker dvomimo, da bi bil kdo tako slep in trdoglav, da bi pri branju našega lista ne doumel naših poštenih namenov. Zato je prav, da dajete »Slovensko zemljo« čim več ljudem v roke, kajti naš list ni zabavni list, temveč prinaša politični in državljanski pouk, ki ga imajo vsi stanoviti slovenskega naroda premalo, ki nam je pa danes tako potreben kot vsakdanji kruh.

Prilagam vam 10 din v znamkah za tiskovni sklad. Pri prihodnji številki mi priložite nekaj položnic, kadar si bom mogla kaj odtegniti, vam zopet pošljem. Jaz nisem v dobrem gnotnem položaju, imam ravno toliko, da skromno živim, a za naše ubogo slovensko ljudstvo rada žrtvujem, ker ga ljubim ravno tako kakor našo slovensko zemljo.

Dogodki po svetu

Vojna na severu

Zavezniki so takoj prišli v pomoč Norveški

Nemški napad na Norveško, ki je bil skrbno pripravljen, ni našel zaveznikov tako nepripravljen kot se je prvotno mislilo. Napor nemške vojske, da bi čimprej zasedli Norveško se spričo junškega norveškega odpora niso posrečili. Ta čas pa so izrabili zavezniki v svojo korist, da so s svojim vojnim brodom in letali prišli na pomoč Norvežanom. Ob norveški obali so se razvili pomorski in letalski boji med zavezniki in Nemci, ki so bili največji v sedanji vojni. V teh bojih je sodelovalo 160 zavezniških ladij, ki so imele nad nemškimi premoč. Nemci pa so imeli močnejše letalstvo. Boj še ni končan. Francozi in Angleži so dosegli v teh bojih s tem, da so uničili večje število nemških vojnih in trgovskih ladij in onemogočili Nemcem po morju prevoz čet na Norveško velik uspeh. Nemške posadke so v nevarnosti, da bodo, čim stopijo v boj večje norveške in zavezniške čete, omagale, ker jim morejo pošiljati pomoč samo po zraku.

Vse kaže, da Nemci niso pričakovali norveškega odpora in da so pričakovali, da se bodo Norvežani udali prej, preden bi utegnili priti zavezniška pomoč. Nasledki, ki jih bo imel nemški pohod na Norveško se danes še ne morejo preročevati, prav tako ne moremo še vedeti, kaj bodo Nemci storili, če se njihovi načrti ponesrečijo.

Zavezniki so položili v morje minka polja, ki preprečujejo Nemčiji vsako pomorsko zvezo s svetom. Pomorska zapora, od katere pričakujejo zavezniki veliko, je postavilo Nemčijo v položaj, iz katerega skoraj ni izhoda.

Kakšen bo izid vojne na severu, če uspejo zavezniški načrti, si lahko mislimo. Na severu se bo najbrž odločilo kam in v kakšnem obsegu se bo razširila sedanja vojna, katere razširitev vsi napovedujejo. Smo izven vojne vihre in želimo, da bi ostali tudi v bodoče, zato spremljamo razvoj svetovnih dogodkov, zlasti sedaj na severu z velikim zanimanjem.

Roosevelt govori...

Biti moramo pripravljeni, če bi bili izzvani

V ponedeljek, dne 15. t. m. je govoril predsednik Združenih držav Roosevelt na zborovanju vseameriške zveze. V svojem govoru je poudaril, da je ostal mir med ameriškimi državami ohranjen in da je načelo, na katerem sloni življenje zapadne poloble, mir, ki ne pozna strahu, ki spoštuje neodvisnost in nedotakljivost vsake države.

Poudaril je, da se je Amerika rešila vojne zaradi dobrih odnosov med sosedi. Ne priznava nobene pravice vmešavanja v notranje zadeve drugih, ker ima vsak narod pravico do svobode in neodvisnosti ter pravico, da si sam določa svojo usodo in izbere način svojega življenja.

Nadalje je poudaril, da se morajo vsi

spori reševati na podlagi pravičnosti in enakosti in ne s silo. Mi ne zatiramo nobenega naroda in tudi nečemo nobenega izkoreniniti, je dejal. Naši dobri medsebojni odnosi ne poznajo kakega načela rasne premoči in ne stremimo po nadvladi s pomočjo svetovne revolucije. S svojim redom smo ustvarili osnove svobodnega življenja več sto milijonov ljudi in ta red je zgrajen na svobodni volji svobodnih mož. Stoletni mir Amerike je zgrajen na skupnem spoštovanju moralnega reda. Danes, ko je nastala vojna v Evropi, moramo biti tudi pripravljeni, da vsak napad s silo odbijemo, če bi bili izzvani. Odločeni smo, da živimo v miru in si hočemo ta mir tudi zavarovati!

Kaj pravi Reynaud...

Z neizprosno bomo nadaljevali boji

Francoski ministrski predsednik Reynaud je imel v torek, dne 16. t. m. v francoskem senatu govor, v katerem je sporočil, da je Nemčija v zadnjih pomorskih bojih izgubila 30% svoje mornarice. Poleg tega je Nemčija izgubila tudi okrog 80.000 ton svojega trgovskega brodom, ki je bilo deloma potopljeno, deloma pa zaplenjeno. Pri zavzetju norveškega pristanišča Narvika po zaveznikih je bilo potopljenih 7 nemških rušilcev. Omenil je tudi pomen pristanišča Narvika, ki predstavlja iz-

hodišče poti, po kateri se je izvažala švedska železna ruda. V baltičnem morju, po katerem se je ta ruda prevažala, so zavezniki položili mine. Svoj govor je Reynaud zaključil z besedami: «Boj za svobodo bomo nadaljevali z zmerom večjo neizprosno in čakajo nas še velike preizkušnje. Prišli bodo še težki dnevi, toda ravno v takih dneh bo sovražnik lahko spoznal da je francoski narod nepremagljiv, kadar se bojuje za svobodo.»

Madžarski zunanji minister pride v Beograd. Kakor poročajo budimpeštanski listi, pride maja meseca v Beograd zunanji minister Madžarske grof Teleki. O namenu njegovega prihoda poročila molče.

Plovba na Dunavu. V zadnjem času je bilo mnogo govorjenja in pisanja o tem, da zahteva nemška država kontrolo na reki Dunavu, ki je zanj življenjskega pomena, posebno v teh časih, ko je na severu obkoljena od vseh strani. Koliko je na teh vestih resnice, ne more nihče vedeti. Dejstvo je samo, da je naša država izjavila, da hoče ohraniti popolno nevtralnost in da je pripravljena še naprej dobavljati Nemčiji tisto količino živil, za katero se je s trgovsko pogodbo zavezala. Ostanek lahko pokupijo od nas zavezniki. Na podunavski plovbi pa ni zanimanja samo naša država, temveč tudi Madžarska in Romunija in bo nevtralnost vsem tem državam nalagala

veliko previdnost in diplomatsko spretnost, da bodo lahko ugodili tako Petru kot Pavlu. Pripominjamo, da prihaja 50% nemškega uvoza po Donavi.

Amerika na strani zaveznikov. Ameriška vlada je podvzela naslednje ukrepe v korist zaveznikov: Vsa danska imovina v ameriških združenih državah je blokirana, to se pravi, da ne more priti v nemške roke. Ameriške združene države ne priznavajo zasedbe danske države po Nemčiji in je danski poslanik še nadalje priznan kot zastopnik svoje države pri ameriški vladi. Ameriška vlada dovoljuje Norveški še nadaljnji nakup vojnih potrebščin na kredit.

Kako so Nemci predrli na Norveško? Kakor poročajo zavezniški listi, so se Nemci že dlje pripravljali na pohod na Norveško. Svoje vojske so vtihotapili tje na trgovskih ladjah, ki so se ustavljale v posameznih norveških pristaniščih. Norvežani so menili, da so

to res navadne trgovske ladje, v resnici pa so bile te ladje polne vojaštva in orožja. Kakor poročajo listi, je tudi po balkanskih državah nenavadno veliko število nemških turistov.

Angleži na Norveškem. Po zadnjih poročilih so se angleške čete izkrcale na več krajih Norveške. Zasedle so pristanišče Narvik in s tem prišle v hrbet nemškim četam. O velikih pomorskih bitkah v norveških vodah si poročila tako nasprotujejo, da danes ne moremo

nič točnega poročati. Angleška poročila trde, da so zdecimirali nemško vojno brodom, a nemška govore ravno nasprotno. Vsekakor so žrtve na obeh straneh velikanske, ker je to prvi primer v tej svetovni vojni, da sta se glavna nasprotnika pogledala iz oči v oči. Kakor poroča časnikarska agencija Reuter, so se na Norveškem izkrcale tudi francoske čete in oddelki kanadske ekspedicijske armade.

DOMAČE NOVICE

*** Plačevanje davkov.** Nekateri listi so z naslodo objavili vesti in opozorila hrvatskih listov, češ, da bo treba sedaj, ko imajo Hrvatje svojo banovino Hrvatsko, tudi davke v redu plačevati. Mi take pozive hrvatskih listov pravilno razumemo, saj vsak razumen človek dobro ve, da je treba davke v redu plačevati, če hočemo, da bo država tudi izpolnjevala svoje dolžnosti nasproti državljanom. Če Hrvatje niso v redu plačevali davkov, je bil vzrok v tem, ker so vedeli ali čutili, da od denarja, ki ga dajejo državni skupnosti, ne prejema toliko, kolikor jim pripada. Zato naj se naša jara gospoda pomiri in ve, da bo hrvatski kmet v redu plačeval svoje obveznosti, ki jih ima nasproti državi ali samoupravi, ker se zaveda, da bo to, kar bo plačal, tudi njemu ostalo, oziroma porabljeno res v skupno korist, ne pa v korist posameznikov.

*** Atentat na zagrebškega odveta.** V sredo, dne 10. t. m. je bil v Zagrebu ustreljen zagrebški odveta dr. Zdravko Lenac, znan prvak Ljotičeve fašistične skupine. Neznane ga je ustrelil tik pred njegovim domom in oddal nanj štiri strele. Obsojamo take pojave političnega obračunavanja!

*** Obrtniški in vajeniški dom v Mariboru.** V Mariboru je bil sestavljen odbor, ki je prevzel nalogo, da zgradi obrtniški in vajeniški dom v Mariboru. Pozdravljamo to akcijo, ker dobro vemo, v kakšnem položaju so obrtniški in trgovski vajenci, ki ves dan trdo delajo, a nimajo svojega doma, ki bi jim vsaj za silo nadomestoval domačo oskrbo in ljubezen.

*** Brezmesni dnevi.** Kakor so poročali naši listi, namerava tudi naša vlada uvesti dva brezmesna dneva v tednu, in sicer v ponedeljek in petek. Ob teh dneh bo prepovedano prodajati mesne jedi v gostilnah, pa tudi klavnice bodo ta dva dneva zaprte.

*** Slovenski književniki v Zagrebu.** V petek, dne 12. aprila so v zagrebškem gledališču nastopili slovenski književniki. V Zagreb so prišli ob peti uri popoldne in so jih na kolodvoru sprejeli hrvatski tovariši. Nato so odšli na Mirogoj, kjer so položili venec na grob hrvatskega voditelja in mučenika Stefana Radića, a predsednik društva slovenskih književnikov prof. Koblar je izpregovoril nekaj pomembnih besed in poveljeval spomin na hrvatskega kmečkega voditelja, kar nas prav veseli in samo želimo, da je bilo vse tako dobro mišljeno, kakor je bilo spregovorjeno. V gledališču so nastopili naš pesniški prvak Oton Župančič, France Finžgar, Pavel Golia, Kreft Bratko, Kocbek, Igo Gruden in Anton Vodnik. Zagrebčani so z navdušenjem sprejeli slovenske književnike in z zanimanjem sledili njih recitacijam.

*** Javni uslužbci za zvišanje prejemkov.** V petek, dne 12. t. m. je bila pri banu dravske banovine dr. Natlačenu sprejeta večja skupina predstavnikov javnih nameštencev, ki so prišli k njemu za to, da ga opozore, da njihovi prejemki nikakor niso v skladu z njihovimi izdatki. Ban jim je obljubil svojo pomoč in posredovanje na odločilnih mestih.

*** Rdeči križ na Hrvatskem za otroke.** Rdeči križ v Zagrebu si je postavil nalogo, da na Hrvatskem ne sme stradati noben otrok. Zato bo izvedel organizacijo šolskih kuhinj v vsej hrvatski banovini. Posnemanja vredno!

*** Dr. Vladko Maček sprejel slovenske književnike.** Podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, je sprejel v soboto, dne 13. t. m. slovenske književnike, ki so gostovali v zagrebškem gledališču. Dejal jim je med ostalim tudi, da bodo

Slovenci avtomatsko dosegli vse tisto, kar je dobila banovina Hrvatska. Tudi hrvatski ban dr. Šubačić jih je sprejel zelo prijazno.

*** Ponarejevalci denarja.** V zadnjem času se kar množe primeri ponarejanja denarja. Zato beremo dan na dan v naših časnikih vesti o visokih kaznih, ki dolete ljudi, ki ponarejajo denar. V Celju sta bila pred dnevi obsojena zaradi ponarejanja stodinarskih bankovcev brata Barta iz Griž, skupno na 14 mesecev zapora.

*** Podražitev tobaka in tobčnih izdelkov.** V ponedeljek, dne 15. t. m. so se podražili skoraj vsi tobčni izdelki in je zvišanje cen precej občutno. Se bomo morali pač tudi pri kajenju malo omejiti.

*** Občinske volitve na Hrvatskem.** Ban banovine Hrvatske je podpisal naredbo o občinskih volitvah. Glasovanje bo javno. Vsaka kandidatna lista v občinah, ki imajo do 4000 prebivalcev, mora biti podpisana od 40 volilcev, a v občinah, ki imajo nad 4000 prebivalcev mora listo predlagati 60 volilcev. Vse kandidatne liste morajo biti na vidnem prostoru razobešene tam, kjer se voli. Večinska lista dobi že vnaprej eno tretjino odbornikov, ostanek se razdeli po proporciji med vse liste. Župana izvoli občinski odbor in ni treba, da ga izvoli iz vrst izvoljenih odbornikov ter ga večina odbornikov lahko tudi vsak čas odstavi, če mu izglasuje nezaupnico. Ban ima pravico, da po svoji uvidenosti spaja občine, ustanavlja nove ali jih pa razvrsti kakor se mu zdi.

Podražitev pšenice in moke

Že v svojem uvodniku, v osmi številki «Slovenske zemlje» smo poudarili, da slovenskemu kmetu ni dosti pomagano, če poskočijo cene kmečkim pridelkom, ker je pri nas malo kmetov, ki bi imeli kaj več živeža na prodaj, veliko pa takih, ki morajo živež kupovati. Zaradi te naše trditve se je neki naš somišljenik razburjal, češ, da ni povsem pravilna. Sedaj pa izvem, da je ravnanje Zavoda za pospeševanje kmetijskega in narodnega gospodarstva banovine Hrvatske, dr. Rudolf Bičanić, izjavil naslednje: «Povišanje cen kmetijskih pridelkov ni osnovna zahteva kmetov, kakor to mnogi menijo, ker mora nad 50% kmetov v banovini Hrvatski zaradi nezadostnega pridelka žito celo kupovati.»

Po ugotovitvah, ki so bile izvršene na Hrvatskem, je samo v banovini Hrvatski nad 2 milijona kmečkih družin, ki niso pridelale dovolj žita do nove letine in morajo zato žito kupovati.

Take so razmere na Hrvatskem in kdor pozna položaj slovenskega kmeta, nam bo dal prav, če smo poudarili, da enostransko reševanje tega vprašanja ne bi nikomur koristilo, a kmetu samo škodovalo. Gospodarstvo je med seboj tako povezano, da je treba obenem reševati in razvozljati vsa gospodarska vprašanja in spraviti v sklad koristi pridelovalca in konzumenta. Tedaj bo tudi kmetu boljše, kdor drugače govori, ta namenoma laže.

Naše gospodarstvo

Gospodarsko-socialen pomen rastlin

Rastline služijo človeku za hrano ali neposredno ali posredno. Dokler ni bilo zamenjave in pozneje denarnega gospodarstva, ali z eno besedo trgovine, se je človek prilagajal v življenju rastlinam, ki so vspevale v kraju njegovega bivališča, ali je šel sam in s čredami za rastlinami. — Trgovina je podrla to idilično življenje. Pričela se je gojitev rastlin, katere je pospeševalo trgovstvo, ki je imelo in ima levji del pri takem gospodarstvu. Iz teh kratkih opazovanj je vsakomur jasno, čemu se v posameznih krajih tako enostransko izkorišča zemlja, celo tako, da zagrozi samemu poljedelcu lakota, kadar pride trgovina v nered. Temu je krivo dejstvo, da vodijo države gospodarstvo (oziroma ga prav za prav ne vodijo) tako, kakor prija to trgovstvu oz. mestu. Mesto stremi po vedno lažjem in udobnejšem življenju, zahteva čim večje dobičke, da si z njim dviga civilizacijo. Pri tem pa mu je postranska stvar, kako živi tisti, ki daje predmete, pri katerih zamore trgovstvo in z njim vse mesto imeti dobiček. Toda ne le, da se ne briga zato kako ta prvoten producent živi, marveč ga tudi ovira, da bi v svoji produkciji napravil spremembe z drugačnim obdelovanjem zemlje ali z zamenjavo kulture. Te ovire se sicer ne kažejo kar očito. Toda vsakdo, ki pregleda državni preračun, se mora začuditi, da je preračun za kmetijstvo vedno najnižji; mora se čuditi, ko bere, da so kmetijski strokovnjaki plačani od države, le uradniki, katerih delovanje se prične in neha v pisarnah.

Zato je neuvideven vsak, ki pričakuje pobude v gojenju rastlinstva od ustanov, ki so za to uradno postavljene. Le-te imajo po družbenem redu samem strogo začrtane meje v svojem delovanju. Kadar hoče kdo rešiti sebe, kadar slutiti, da grozi njegovi kmetiji v bodočnosti zaradi neredov v splošnem gospodarstvu nevarnost, mora sam iskati rešilno pot.

V takem položaju se nahaja na splošno že dolgo in posebno sedaj slovenski kmet. Da je mogel kupiti žito in kriti ostale potrebe, je črpal dohodke iz gozda, je postal vinogradnik, sadjarec ali živinorejec. Gozdovi ginejo, vina se manj pije, cene padajo, s sadjem je sicer nekaj boljše, živinoreja je loterija. Vojna grozi z lakoto. V podobnem položaju, čeravno iz drugih razlogov, je pred par sto leti rešil Evropa krompir, na jugu rešuje kmeta v pogledu kuriva, kjer ni gozda, akacija.

Našega kmeta zamore rešiti za bodoče dvig pridelka v krompirju, a posebno uvedba nove rastline, ki je prišla k nam še pred krompirjem, a je zgubila tedaj bitko z njim. Je to takozvani divji krompir, ki mu je znanstveno ime «Heliantus tuberosus». Srbi mu pravijo morska repa, Krašovci «laškalca», Francozi pa topinambur. Dobi se tu in tam v bližini hiš na kaki mali parceli. Tam raste bog ve od kedaj, ker požene na novo iz gomoljev, če se tudi skoplie vse večje gomolje. Na Dolenjskem ga spomladi skopljajo in pokrmijo svinjam.

Zadružništvo za vnovčevanje jajc

Zadružništvo je temelj in hrbenica našega kmeta za njegovo bodočnost in obstoj. Ustanavljajo se razne zadruge, toda le malo je med njimi vnovčevalnih, s pomočjo katerih bi naši kmetje vnovčevali svoje pridelke. Našim kmetom so posebno potrebne sadjarske in vinarske zadruge, zadruge za vnovčevanje jajc in še razne druge vnovčevalne zadruge.

Lansko leto se je izvozilo samo s Štajerskega nad 200 vagonov jajc v vrednosti 12 milijonov dinarjev. Kdo je bil njihov izvoznik? Lahko trdimo, da so bili vsi izvozniki trgovci in da ni pri izvozu jajc sodelovala niti ena zadruga. Zakaj bi ne bilo pri izvozu jajc udeleženo tudi zadružništvo, kakor je to v drugih državah na pr.: na Češkem in Danskem. Na Češkem so zadruge za vnovčevanje jajc zelo razvite in imajo velike uspehe. Samo ena taka zadruga

Ta rastlina je zunaj podobna solčnici, ima podobno listje, steblo in cvet, v zemlji pa razvije vsako leto gomolje, v katero shrani snovi za novo steblo v prihodnjem letu. Doma je iz Mehike, kjer je tudi domovina krompirja in koruze. Očividno so to rastlino hoteli razširiti že svoj čas v naših krajih, močje še pred krompirjem. Ni pa vzdržala borbe s krompirjem zaradi tega, ker skopano gomolje položeno na kup, kaj kmalu zgine. Okus gomolja za človeško hrano je osladen, zato se pri prostemu človeku ni dopadel. Za meščana je pa delikatesa in se kot tak n. pr. v Ljubljani na trgu prodaja celo po 6 do 8 din. kg. Prednosti, ki se svoje dni niso poznale ali upoštevale, so te, da pozimi ne zmrzne, da je zelenje poleg gomolja izvrstna krma, da se gomolje prav lahko posuši, ker naglo izhlapeva vodo. Posušen v sušilnici ima pa kaj prijeten okus kot slaščica. Jedo ga otroci in vse živali: pes, mačka, kokoši itd. prav z naslodo. Kar pa je najvažnejše, je naslednje dejstvo. Vsajen na srednje dobro njivo, da gomolja do 60.000 kg na ha. Suhe snovi je v tem gomolju najmanj 10.000 kg. Če upoštevamo, da je po hranilni vrednosti v splošnem ta suha snov enakovredna pšenici, se moramo čuditi, kako da je ostala ta rastlina v splošnem neopažena. Jasno pa je to takoj, ako pomislimo, da bi z vpepljavo te rastline v širokem obsegu prepadle gospodarsko žitorodne dežele in da se zaradi tega družba ni hotela baviti s to rastlino. To je tudi dokaz o pravilnosti uvodoma navedenih razmotiranj. Topinambur se kultivira na veliko v južni Franciji in zadnje čase se zanima za njega Rusija. Tudi pri nas se priporoča sajenje od več strani, a odločujoči faktorji ne ukrenejo ničesar. V Franciji ga rabijo za živalsko krmo in predelovanje v špirit. Ker zraste brez ponovnega sajenja vedno znova na isti njivi, katere niti ne preorjejo, ni seveda pridelek tako velik kot pri oskrbi, ki jo daje naš kmet krompirju, katerega pridelka pa v prav dobrih letinah komaj 12.000 kg na ha. Nekdo je piscu rekel, da ga ne marajo kmetje saditi, ker ga ni mogoče več spraviti z njive. Taka malenkost ovira širjenje, a temelji na neznanju. Če vsejemo deteljo na njivo, uničimo topinambur v enem a gotovo v dveh letih s košnjo.

Piščev prijatelj je imel poskusni nasad. Prosil je kmete, da bi za poskušnjo v juliju pokosili 60 cm od tal steblovje, kar ne vpliva na donos gomoljev, ki se razvijejo šele za časa cvetja ajde. Eden kmetov je narezal za živino zelenja. Ta je s slastjo pojedla zelenje, saj je tako slastno kot listje solčnice. Nudil je kmetom gomolje za seme. Nihče se ni javil. Torej je poleg gospodarske organizacije družbe velik, če ne največji sovražnik kmetov, nevednost zvezana z okorelo tradicijo, ki bi ji lahko rekli tudi trma, ki ima tudi gospodarsko socialen pomen in ki vedno prav pride tistemu delu človeštva, ki se okorišča brez dela s trudom takih trmastih nazdnjakov.

je prodala v enem letu nad pol milijona jajc. Na Danskem prodajo zadruge 70% jajčnega pridelka. Ti primeri nam povedo, kako velik pomen imajo zadruge za prodajo jajc drugod.

Zakaj bi se take zadruge ne ustanovile tudi pri nas? Naši kmetje so še vse preveč odvisni in pod vplivom raznih trgovcev, ki kmete izkoriščajo, ker jim morajo prodati svoje pridelke po ceni, ki jo določajo trgovci sami. Štajerski del Slovenije lažje proda svoje pridelke, ker ima po železnici tudi boljše zveze z zunanjim svetom in trgi, dočim so zlasti mnogi dolenjski kraji skoraj popolnoma odrezani od sveta in prometnih zvez. Delavnost zadružništva bi se morala prenesti tudi na Dolenjsko in oblast bi mu morala dati vso potrebno gnotno in moralno podporo.

Na Štajerskem so se bile že pričele ustanavljati zadruge za prodajo jajc,

toda odločilna mesta so jih gledala preveč s političnega namesto z gospodarskega vidika. Potrebno je, da se kmetje organizirajo sami in postavijo na noge zadruge po možnosti z lastnimi sredstvi. Podpore od oblasti ne smejo pričakovati, ker odločajo merodajni činitelji včasih preveč s političnega stališča. Zadruge pa morajo biti nepolitične, če hočejo, da bodo služile svojemu namenu in izvrševale svojo dolžnost v kmečkem gospodarstvu.

ZALOG E PŠENICE IN KORUZE BODO POPISALI?

Kakor poročajo iz Belgrada, namestila vlada izdati uredbi, po kateri se bodo popisale vse zaloge žita in koruze, tako pri pridelovalcih kakor tudi pri trgovcih, da se bo vedelo, s kakšnimi količinami razpolagamo. Vlada je tudi sklenila kupiti v Rumuniji večjo količino koruze, da oskrbi z njo pasivne pokrajine. Nakup in prodajo bo izvrševal «Prizad». Lansko leto je ta družba precej pogrešila, ker je izvozila prevelike množine pšenice, kar se nam letos maščuje, ker zaradi prevelikega izvoza cena stalno narašča.

MODRO GALICO BOMO ZAME-NJALI ZA RIŽ

Naše oblasti so dovolile industriji omdre galice izvoz tega blaga v Bolgarijo, ki nam bo zato dobavila 200 vagonov bolgarskega riža.

Člani zadruge «Sloge» iz šmarskega okraja smo naročili od hrvatske «Gospodarske Sloge» en vagon koruze in jo po Veliki noči razdelili med člane, seveda po zelo znižani ceni. S tem smo zadovoljili svoje somišljenike, člane «Sloge», na drugi strani pa smo tudi spoznali, po kakšni ceni bi mi kmetje lahko nabavljali svoje življenjske potrebine, če bi bili složni. Nekateri so nam sicer hoteli ponagajati, toda jim ni uspelo. To je dober dokaz, da smo na pravem potu, ko ustvarjamo misel skupnega gospodarskega sodelovanja. Ob tej priložnosti tudi najlepša zahvala hrvatski «Gospodarski Slogi» za takojšnjo dobavo in solidno postrežbo.

*

Nove naročbe lokomotiv in vagonov. Po odobrenju ministrskega sveta je glavno ravnateljstvo državnih železnic sklenilo pogodbo s tovarno vagonov in lokomotiv v Slavonskem Brodu, tovarno vagonov delniške družbe Prometne banke in tovarno delniške družbe «Jasenice». Navedene tovarne bodo izdelale lokomotiv, potniških voz, cistern in tovornih voz v vrednosti 100 milijonov dinarjev. Brodska tovarna bo izdelala 15 lokomotiv normalnega koloseka, 20 potniških voz za ozkotirne železniške proge, 30 vagonov-cistern za normalni kolosek. Tovarna Prometne banke pa bo izdelala 200 odprtih tovornih vagonov in 80 zaprtih tovornih vagonov. Tovarne morajo naročilo izvršiti v 12—16 mesecih.

Odbravamo to naročilo železniškega ravnateljstva iz dveh ozirov, ker se prvič s tem zaposli domača industrija in ker nam železniških voz tudi primanjkuje, kar se običajno posebno ob času jesenske izvozne sezone.

Sestanek jugoslov. - nemškega Gosp. odbora. 10. maja bo v Berlinu sestanek stalnega jugoslovansko - nemškega Gospodarskega odbora, a 30. t. m. bodo naši gospodarski odposlanci imeli razgovore v Rimu.

Novo veliko tovarno celuloze bodo začeli v kratkem zidati v Bakru pri Sušaku. Ustanovljena je bila namreč delniška družba «Jugoslovanska celuloza d.d.» s sedežem v Sarajevu. Zidava tovarno bo veljala 60 milijonov dinarjev in bo tovarna lahko zaposlila 350 do 500 delavcev, kar je za ta del hrvatskega Primorja velikega pomena. V ostalih krajih naše države rastejo nove tovarne in obrati, a Slovenijo zapuščajo še tisti, ki so bili s trudom in domačo podjetnostjo ustanovljeni.

Asfaltiranje cest. Kakor poročajo iz Belgrada, je minister dr. Krek podpisal odlok, da se asfaltira cesta Kranj - Kokrica in Britof - Kokrica - Naklo. Delo bo veljalo okrog tri in pol milijona dinarjev.

Najnovejše vesti

Italija vpoklicala pet novih letnikov. V Italiji je bilo vpoklicanih pod orožje pet letnikov. V Rimu so bili nalepljeni razglasi, v katerih se poziva mladina, da vstopa v vojno mornarico, posebno tisti, ki imajo potrebno tehnično izobrazbo. V vojsko so poklicani letniki od 1908. do 1914. leta.

Naseljevanje Albanije. Kakor poročajo rimski listi, pridejo v Albanijo večji transporti italijanskih delavcev, ki bodo zaposleni pri javnih delih v obmorskih krajih Albanije. Do konca maja meseca bo prišlo v Albanijo 25.000 delavcev in se bo tako število Italijanov, ki prebivajo v Italiji, povišalo na 40.000.

Tudi Nizozemska se pripravlja. Kakor Švedska, najbližja soseda Norveške, se je začela tudi Nizozemska temeljito pripravljati za vsak primer, če bi bila nepričakovano napadena. V obeh navedenih državah je vojaštvo vpoklicano pod orožje in izdani so vsi varnostni ukrepi, potrebni za primer vojne.

Železniška nesreča na progi Split—Zagreb. 14. t. m. ob dveh popoldne je prišlo do velike železniške nesreče pri postaji Cerovac na progi Split—Zagreb. Kmalu potem, ko je tovorni vlak štev. 1079 odpeljal s postaje Cerovac, je na četrtem vozu počila os. Šest voz se je zvalilo v 30 metrov globok prepad. Pri tej nesreči je prišel ob življenje vlakovodja, a dva železničarja sta težko ranjena. Podoba je, da vlakovodje ne zadene nobena krivda za nesrečo. Razen človeških žrtev je tudi stvarna škoda zelo velika. Seveda so ostali vlaki imeli zaradi te nesreče precejšnje zamude.

Boji na Norveškem. Kakor poroča Reuter, je napad Nemcev na Elverum, ki je 100 km severno od Osla, dejansko prepadel. Norveške čete so podminirale mostove na reki Glomen — k temu jim je prišel na pomoč še visoki sneg, ki onemogoča gibanje nemških motoriziranih oddelkov.

Tudi italijanski poslani v Rim. Kakor smo že poročali, je angleška vlada poklicala vse svoje poslanike v balkanskih državah na posvet v London. Enako je storil sedaj tudi Mussolini. Listi namreč poročajo, da je poklical k sebi v Rim na posvet diplomatske predstavnike, da jim da podrobna navodila o stališču Italije z ozirom na svetovne dogodke. Tudi predstavniki italijanskega tiska so poklicani v Rim k skupnim posvetom.

Švica se pripravlja. Časopisna agencija Reuter poroča, da je švicarska vlada za 29. aprila vpoklicala en gorski polk in dva bataljona rezervistov.

Podonavska plovba. Med romunsko, madjarsko, bolgarsko in našo vlado je bil baje dosežen sporazumen načrt za novo ureditev policijske službe na Donavi. Po tej reki ne bodo smele voziti ladje, ki bi jih bilo mogoče spremeniti v vojne ladje, povečana bo nadzorna služba in prepovedan bo prevoz cementa in razstreliv. Zaenkrat je to šele načrt sporazuma, ki ga bodo morale prizadete države po svojih predstavnikih še potrditi.

Nemčija kupuje naš tobak. Nemčija je te dni kupila en milijon kilogramov našega tobaka, ki bo šel v Nemčijo preko Trsta. Pred kratkim je tudi Slovaška kupila 30.000 kg našega tobaka. Napovedan pa je tudi prihod Francozov, ki bodo kupili večje količine.

Velike poplave v Argentini. Kakor poročajo argentinski listi, se je tam razlila reka La Plata in je poplava napravila veliko škodo. Nad 100.000 ljudi je ostalo brez strehe. Veliko je tudi število utopljenecv in ranjenecv, ki se pa še ne da določiti, ker se reka še vedno ni umirila. Poplavi se je pridružil tudi močan vihar, ki je enako napravil veliko škodo.

Naročajte „Slovensko zemljo“!